

Budapest, 1911. január 11.

*A Kultura tek. szerkesztőjének*

*Sopron.*

- *Én Önnek, kedves szerkesztő ur, levelet ígértem. Ha megígértem ezennel meg is írom. Tehát vade, nec invideo, sine me liber ibis in urbem. Abba a városba, a hol a fizikai életről fölébredtem az igazi életre. Annak már egy félszázada. Az volt az a rettenetes idő, a mikor nekünk magyar fiuknak kötelességünkké tették, hogy eladdig magyar iskolánkban azontul németül kanalazzuk az ismereteket és a tudományt. Nekünk gyerekeknek még könnyebb volt. A gyermek könnyen és hamar tanul nyelvet. Elképzelem azoknak a derék tanárainknak a gyötrelmét, akik szintén nem tudván németül, tanítani voltak kénytelenek ezen a nyelven. Holtig Lázárok maradtak benne. Mi fiuk úgy megtanultuk, hogy mikor én a negyedik gimnáziumot jártam, már — az első szabadabb mozgás eredménye volt — szerkesztettünk egy ifjusági német lapot. Én ebben egy verssel a Tavaszról feltűnést keltettem. Elannyira, hogy mikor valamely ünnepi vakációra lerándultam Kőszegre anyai nagyatyámhoz, magammal vittem, hogy eldicsekedjem vele.*
- *Nagypám a német Rajnai Tartományokból került Magyarországra. A napoleoni háborúk alatt, mikor a nagy francia hódító katonát szedett a német legények sorából, nagypám e katonaszedés elül menekült Bécsbe, majd onnan Pozsonyba s itt rekedt s így lett az én nagypámmá s most a kőszegi kis temetőben alussza örök álmát ez alatt az epitáfium alatt, melyet a kőszegi bencéspapok irtak a sírkövére: J. V. Virum litteris clarum, ingenii magni, strenuum sibi, aliis mitem, lugent sui et qui noverunt.*
- *Bemutattam neki a versemet. Ő komolyan végig olvassa s végül azt mondja: fiam, szép, nagyon szép; de nincsen — németül.*
- *Akkor nem értettem, most értem.*
- *Üdvözlöm Sopront, hol németül tanultam, hol most magyar kulturát csinálnak.*

Rákosi Jenő.